

СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Глона Василівна КАМІНСЬКА,

головний консультант управління організаційного забезпечення діяльності
Голови та заступників Голови Вищого спеціалізованого суду України
з розгляду цивільних і кримінальних справ (м. Київ),
вул. Пулипа Орлика, 4-а, Київ, 01043,
Ploaetka2013@gmail.com

УДК 347.97

МЕХАНІЗМ ЗАПОВНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСАД У СУДАХ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ЯК ГАРАНТІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ

Проводиться аналіз механізму призначення суддів на адміністративні посади в судах загальної юрисдикції. Автором надається визначення поняття “механізм заповнення адміністративних посад у судах загальної юрисдикції” та визначено його основні складові елементи. Визначено основні засади, на яких повинен ґрунтуватися інститут призначення суддів на адміністративні посади, серед них: поділ влади, незалежність суду та суддів та аполітичність. Зроблено порівняльний аналіз міжнародного досвіду заповнення адміністративних посад у судах, зокрема в США, Німеччині, Російській Федерації. Проаналізовано вітчизняний досвід вирішення кадрового питання в судах за часів незалежності нашої держави. Зазначено про невідповідність існуючого нормативного регулювання міжнародним документам. Розглянуто механізм заповнення адміністративних посад здійснюється з позиції гарантування незалежності суддів. Вказано на недоліки нормативно-правового регулювання зазначеного інституту судоустрою. Запропоновано напрямки вдосконалення існуючого механізму, що гарантуватиме незалежність суддів.

Ключові слова: механізм заповнення адміністративних посад, адміністративна посада в суді, незалежність суддів, гарантії незалежності суддів.

Політична криза в Україні вкотре продемонструвала, що конституційний принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу і судову наразі має декларативний характер [1]. Положення статті 6 Конституції України, як показує досвід нашої держави за останні чотири роки, не стали пріоритетними в здійсненні державного управління. Виявляється недостатнім закріпити цей принцип в Основному законі,

він повинен пронизувати положення решти законів, особливо тих, які встановлюють правовий статус органів влади та посадових осіб.

Незалежність та самостійність гілок влади — основна ознака поділу державної влади. Аналіз державного управління в Україні протягом останніх чотирьох років доводить, що залежність парламенту від президента та судів від парламенту і від глави держави призводить до створення умов, при яких держава здійснює гноблення народу через органи влади. Відсутність незалежного суду позбавляє громадян України будь-якої можливості захистити свої права та свободи. Вплив на суддів здійснюється у два способи: шляхом матеріального заохочення та шляхом владного впливу. Якщо матеріальну залежність суддів можливо викоринити шляхом зміни підходів до фінансування судів та системи оплати праці суддів і як гарантію запровадити практику реального покарання за взяття та давання хабара, то вплив влади можливо викоринити лише шляхом зміни підходів до деяких судовустрійних механізмів. Зокрема це стосується і порядку призначення суддів на адміністративні посади.

Питання добору суддів на адміністративні посади в судах викликає відвертий інтерес як серед науковців, так і суб'єктів законодавчої ініціативи. Зокрема дослідженням цього питання займалися Н. В. Александрова, Г. В. Атаманчук, В. Ф. Бойко, В. Д. Бринцев, В. В. Городовенко, І. Б. Коліушко, Р. О. Куйбіда, І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, П. В. Онопенко, П. П. Пилипчук, В. Я. Погребняк, А. В. Руденко, М. І. Сірий, Л. В. Скоромоха, В. С. Стефанюк, А. А. Стрижак, С. А. Трофімов, М. І. Хавронюк та інші. Однак низка аспектів цієї проблеми залишається малодослідженою, зокрема в більшій мірі увага зверталася на визначення суб'єкта, який має бути наділений повноваженнями призначати суддів на адміністративні посади, а не на сам механізм заповнення цих посад.

Термін “механізм” (грец. *mechane* — машина) в загальному розуміють як сукупність проміжних станів або процесів будь-яких явищ [2, с. 431]. Також поняття “механізм” трактують як сукупність органів, засобів і способів (методів, прийомів, технологій) взаємодії між двома підсистемами соціальної організації — керуючої та керованої [3, с. 124]. Механізм управління — це спосіб організації управління суспільними справами, де взаємопов'язані методи, засоби і принципи, що, зрештою, забезпечує ефективну реалізацію цілей управління [4, с. 265].

Таким чином, механізм заповнення адміністративних посад у суді можливо визначити як сукупність способів, засобів, методів, принципів, вимог, які застосовуються для здійснення визначених законом процедур, у результаті яких відбувається заповнення вакантних адміністративних посад у судах. Механізм заповнення адміністративних посад — це нормативно визначений перелік процедур, які здійснюються у спосіб і методом, визначеним законом, встановленим колом суб'єктів, із дотриманням принципів судовустрою. Отже, складовими механізму заповнення адміністративної посади є встановлені законом процедури (способи і методи), суб'єкти здійснення повноважень, вимоги до кандидата на посаду, принципи, згідно з якими цей механізм встановлюється і реалізовується. Тому важко погодитися з точкою зору В. Я. Погребняка, на думку якого питання призначення суддів на адміністративні посади в судах є найважливішим у контексті визначення органу, який уповноважений здійснювати таке призначення [5], адже не менш важливим є питання: на підставі яких принципів здійснюється реалізація процедури заповнення адміністративної посади та якими якостями і здібностями володіють судді, які на ці посади призначаються? У цьому механізмі важливе місце займає комплекс заходів, а не лише визначення суб'єкта.

Механізм призначення суддів на адміністративні посади, залежно від того, яким чином він встановлений у законодавстві, може стати або гарантією незалежності суддів, або, навпаки, інструментом впливу на них.

У Законі України “Про судовустрій і статус суддів”, зокрема у ст. 20, встановлено, що адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника голови суду, а також посада Першого заступника, яка передбачена

лише у Верховному Суді України [6]. Таким чином, на законодавчому рівні чітко визначено коло посад у судах, які належать до адміністративних, — це голова суду та заступник. Невипадково, що на це звертається окрема увага, незважаючи на те, в судах є й інші посади, які, на перший погляд, теж можна було б віднести до адміністративних, наприклад, секретарі судових палат, керівники апаратів судів. Схожість цих посад у тому, що і посаду голови суду, і секретаря палати займають судді, а також те, що ці посади передбачають здійснення функції керівництва. Відмінність їх полягає в тому, що секретарі судових палат не здійснюють керівництво судом як органом влади, а займаються організаційною роботою судової палати, так званого внутрішнього трудового розпорядку суддів у палаті, аналізом судової практики. Керівник апарату суду та його заступник мають відмінний правовий статус — їхні посади визначені як такі, що віднесені до посад державної служби, хоча за характером покладених функцій спільно із головою суду вони забезпечують практичне здійснення судом покладених на нього функцій.

Механізм заповнення адміністративних посад у судах обумовлений низкою специфічних ознак, притаманних цим посадам. Зокрема специфікою адміністративних посад у судах у порівнянні з іншими органами влади є те, що вони заповнюються виключно суддями, які входять до складу конкретного суду. Таким чином, особу не може бути призначено на посаду голови суду чи заступника голови суду, якщо зазначена особа не має посади судді. Також на адміністративну посаду не може бути призначено (чи обрано) суддю, який працює в іншому суді, ніж той, де є вакантна посада. На момент виконання адміністративних повноважень правовий статус судді залишається незмінним, а тому голова суду чи його заступник не може бути підзвітний чи підконтрольний органу влади, який його призначає на посаду, що продиктовано гарантіями незалежності суддів і є специфікою адміністративної посади в суді.

Заповнення адміністративних посад у судах загальної юрисдикції здійснюється у два способи: обрання та призначення на посаду.

Відповідно до положення ст. 20 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” голова місцевого суду та його заступники, голова апеляційного суду та його заступники, голова вищого спеціалізованого суду та його заступники призначаються Верховною Радою України за поданням відповідної ради суддів, а Голова Верховного Суду України, його Перший заступник та заступники обираються Пленумом Верховного Суду України. Зважаючи на те, що кандидатура на посаду в обох випадках обирається серед суддів суду в якому виникла вакантна адміністративна посада, можливо, слід було також визначити його в законі як обрання на посаду. Крім того, в обох випадках рішення приймається колективним органом шляхом голосування за кандидатуру. Але якщо проаналізувати порядок реалізації цих процедур, то, дійсно, їх доцільно визначити як обрання і призначення. Отже, методів прийняття рішення щодо заповнення адміністративної посади в суді може бути декілька, наприклад: голосування (таємне, відкрите), жеребкування, одноосібне владне рішення та інші, так само, як теоретично можливо виокремити різні способи заповнення адміністративних посад, зокрема призначення, обрання, зайняття посади старшим за віком, по черзі в алфавітному порядку та інші.

Також слід звернути увагу на те, що Законом не встановлюються різні порядки для адміністративних посад у судах залежно від інстанції, територіальної юрисдикції чи спеціалізації суду, що в повній мірі відповідає принципу єдності системи судів загальної юрисдикції.

Що стосується суб’єктів, які теоретично могли б здійснювати повноваження добору адміністративних кадрів у судах, то варіантів може бути декілька, а саме:

- 1) призначення суддів на адміністративні посади Президентом України;
- 2) призначення на посаду міністром юстиції;
- 3) призначення на посаду парламентом;

4) призначення суддів на адміністративні посади Радою суддів України за поданням відповідної ради суддів;

5) призначення суддів на адміністративні посади Радою суддів України за поданням Голови Верховного Суду України за пропозицією відповідної ради суддів;

6) призначення Пленумом Верховного Суду України за поданням Вищої ради юстиції України;

7) обрання загальними зборами суддів відповідно суду та інші.

Досвід інших держав вказує на те, що єдиний підхід до визначення органу, який здійснює призначення суддів на адміністративні посади, відсутній. Наприклад, у США Голова Верховного Суду США призначається Президентом США “за порадою і згодою” Сенату, висловленою кваліфікованою більшістю в 2/3 сенаторів. Голова Податкового суду США обирається судьями цього ж суду на дворічний термін. Судді федеральних окружних судів відповідного округу уповноважені обирати голову Суду з питань банкрутства цього округу. Призначення затверджується простою більшістю голосів, а у випадку недосягнення згоди вирішальним є голос голови цього суду [7, с. 57]. У Німеччині адміністративна посада в суді заповнюється на конкурсній основі. Підготовлений кандидатом пакет документів направляється до Міністерства юстиції, де формується рейтинговий список, з числа якого призначається кандидат на посаду, який займає найвище рейтингове місце. Перед прийняттям рішення, але вже після того, як визначено кандидата, якому надано перевагу на зайняття адміністративної посади, про таке попереднє рішення повідомляються інші учасники процедури відбору. В свою чергу інші учасники конкурсу мають право ініціювати перевірку запланованого призначення шляхом звернення до адміністративного суду. Такий порядок є гарантією чесного і справедливого проведення конкурсу. До завершення розгляду справи судом і винесення рішення призначення на вакантну посаду не здійснюється [8, с. 110]. У Російській Федерації Голова Верховного Суду Російської Федерації, Голова Арбітражного суду Російської Федерації призначаються на посаду Радою Федерації Федеральних Зборів Російської Федерації за поданням Президента Російської Федерації за наявності позитивного висновку Вищої кваліфікаційної комісії суддів Російської Федерації. Голови та їх заступники верховних судів республік, крайових, обласних, судів міст федерального значення, суду автономної області, судів автономних округів, військових судів призначаються на посаду Президентом Російської Федерації за поданням Голови Верховного Суду Російської Федерації за наявності позитивного висновку Вищої кваліфікаційної колегії суддів Російської Федерації [9].

За часів незалежності України повноваженнями призначати суддів на адміністративні посади були наділені різні суб'єкти. Відповідно до ч. 2 ст. 23 Закону УРСР “Про судоустрій УРСР” (з 1994 року — Закон України “Про судоустрій”) голова районного (міського) суду і його заступник з числа обраних суддів затверджувалися відповідно Верховною Радою Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими радами народних депутатів за спільним поданням Голови Верховного Суду Республіки Крим та Міністра юстиції Республіки Крим, голови обласного, Київського та Севастопольського міських судів і начальника управління юстиції обласної, Київської та Севастопольської міської державних адміністрацій [10]. Законом України “Про судоустрій”, прийнятим у 2002 році, було змінено зазначений порядок. Згідно з положеннями ч. 5 ст. 20 голова суду, заступник голови суду призначаються на посаду строком на п'ять років з числа суддів та звільняються з посади Президентом за поданням Голови Верховного Суду України (щодо спеціалізованих судів — голови відповідного вищого спеціалізованого суду) на підставі рекомендації Ради суддів України (щодо спеціалізованих судів — рекомендації відповідної ради суддів) [11]. Однак таке положення Закону суперечило Конституції України, адже відповідно до п. 31 ст. 106 Конституції повноваження Президента встановлюються виключно Конституцією, а тому наділенням законом Президента повноваженнями призначати суддів на адміністративні посади було

розширенням компетенції Президента, що суперечило положенням Конституції. На зазначену обставину неодноразово вказував Конституційний Суд України, зокрема у рішенні від 10.04.2003 р. № 7-рп/2003 (справа про гарантії діяльності народного депутата України) [12] та в рішенні від 7 квітня 2004 р. № 9-рп/2004 (справа про Координаційний комітет) [13]. На підставі зазначених рішень положення ч. 5 ст. 20 Закону втратило чинність. Рада суддів України і у своєму рішенні № 50 від 31 травня 2007 р., посилаючись на ситуацію, яка склалася в судовій системі, а саме: те, що з 1 червня 2007 р. закінчувалися повноваження більше ніж 300 голів і заступників голів судів загальної юрисдикції і зволікання із заповненням цих посад до законодавчого врегулювання цього питання могло призвести до дестабілізації в судовій системі, вказала, що саме вона є повноважною здійснювати зазначену процедуру [14].

Протистояння між різними гілками влади продовжувалися протягом 2008–2010 років, що супроводжувалося прийняттям різного роду нормативних актів як Верховною Радою України, Президентом, так і органами суддівського самоврядування [15, с. 216–226].

Остаточний правовий механізм призначення суддів на адміністративні посади був визначений після прийняття Закону України “Про судоустрій і статус суддів”, яким повноваженням призначення суддів на адміністративні посади було наділено Вищу раду юстиції.

Проте деякі науковці піддавали сумніву легітимність визначення такого механізму і стверджували, що такий механізм не є остаточним [16, с. 525], що знайшло своє підтвердження на практиці, зокрема в Законі України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань судоустрою та статусу суддів” прийнятого 23 лютого 2014 р., відповідно до якого внесено зміни до ч. 2 ст. 20 Закону України “Про судоустрій і статус суддів”. Згідно із зазначеними вище законами повноваженням призначати суддів на адміністративні посади в судах наділено Верховну Раду України [17].

Зазначений порядок викликає низку зауважень, зокрема щодо того, чи здатний він забезпечити гарантії незалежності суддів.

Якщо проаналізувати з точки зору того, коли та за яких обставин було внесено зміни до Закону України “Про судоустрій і статус суддів”, то, безумовно, висновок єдиний: такі зміни були спрямовані не на укріплення гарантій незалежності суддів, а, навпаки, з метою взяти судову систему під контроль законодавчого органу влади. Як вбачається з подій, які відбувалися в Україні в період 20–23 лютого 2014 р., а саме: жорстокі протистояння владних структур та громадянського суспільства, що супроводжувалося масовими розстрілами мітингувальників, визнання Верховної Ради України єдиним легітимним органом влади, повернення до Конституції 2004 року, переобрання спікера, за постановою ВРУ визначення Голови ВРУ виконуючим обов’язків Президента України прийняття парламентом у цей момент змін до судоустрою щодо заповнення адміністративних посад у судах дає підстави зробити висновки, що таке рішення є реалізацією бажання здійснювати політичний вплив на суддів. Суди не є політичним органом влади в порівнянні з іншими суб’єкти владних повноважень. І в демократичному суспільстві політичні зміни в державі не повинні починатися зі змін в судоустрої. У зазначений період було багато пріоритетних питань, які потребували негайного вирішення. Адміністративна посада в суді — це посада менеджера суду як органу влади, який позбавлений будь-яких процесуальних повноважень щодо розгляду справ в суді. А тому ця посада за своєю суттю не повинна викликати бажання здійснювати вплив на її формування.

Зазначені зміни суперечать і міжнародно-правовим актам у сфері судоустрою, які хоча і мають рекомендаційний характер, проте прийняті на основі узагальнення вже існуючої практики різних держав з метою встановлення оптимальних стандартів, які здатні забезпечити незалежність суддів. Зокрема це вбачається зі змісту міжнародних документів, таких як: рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи

від 13 жовтня 1994 р. № (94) 12 “Незалежність, дієвість та роль суддів”, Європейська хартія про Закон “Про статус суддів”, Загальна хартія суддів, ухвалена 17 листопада 1999 р., Пекінські тези щодо принципів незалежності суддів юридичної асоціації країн азійського та тихоокеанського регіону (LAWASIA), ухвалені на засіданні ради LAWASIA в 2001 році, Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя (Перша світова конференція по незалежності правосуддя, Монреаль, 1983 р.) та інших [18, с. 87].

Таким чином, участь у процедурі призначення суддів на адміністративні посади в судах законодавчого органу влади суперечить міжнародно-правовим стандартам та створює передумови для порушення гарантій незалежності суддів.

Механізм призначення суддів на адміністративні посади в першу чергу потребує детального нормативного врегулювання, що забезпечить прозорий порядок заповнення цих посад. Окремі положення, що стосуються заповнення адміністративних посад, містяться в Конституції України, Законі України “Про судоустрій і статус суддів”, Законі України “Про Вищу раду юстиції”, у Регламенті Вищої ради юстиції, у рішеннях органів суддівського самоврядування та інших нормативно-правових актах. Але положеннями зазначених правових актів у повній мірі не врегульовано порядок реалізації процедур, які складають механізм заповнення адміністративних посад у судах.

Механізм заповнення адміністративних посад передбачає проходження таких процедур:

- 1) виникнення адміністративної посади в суді, що передбачає нормативне закріплення в складі суду адміністративної посади;
- 2) нормативне закріплення повноважень, які покладаються на зазначену посаду, що стає передумовою формування вимог до особи, яка займатиме цю посаду;
- 3) визначення органу, на який покладається повноваження призначати суддів на адміністративні посади;
- 4) процедура висунення кандидатур на посаду;
- 5) збір та подання документів;
- 6) встановлення принципів, засад та критеріїв обрання кандидатур;
- 7) процедура призначення чи обрання;
- 8) оскарження рішення про призначення судді на адміністративну посаду чи відмову у призначенні;
- 9) вступ на адміністративну посаду.

Зупинимось лише на тих процедурах, які потребують врегулювання або конкретизації. У ст. 20 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” визначено суб’єкт, який приймає рішення про призначення суддів на адміністративні посади в судах, за поданням якого приймається зазначене рішення і визначається термін такого призначення. Проте Законом не врегульовано основну проблему, хто ініціює питання щодо висунення кандидатури на посаду, вимоги до кандидата на посаду, строки здійснення своїх повноважень суб’єктами, які беруть участь у призначенні на посаду, а також правовий статус кандидатів на посаду, яким було відмовлено в зайнятті такої посади. Деякі з цих питань врегульовані відповідними рішеннями рад суддів.

Рішенням № 18 Ради суддів загальних судів затверджено Порядок підготовки і перелік документів, необхідних для розгляду Радою суддів загальних судів питань щодо призначення суддів на адміністративні посади в місцевих, апеляційних загальних судах, Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Згідно із зазначеним Порядком кандидатом на адміністративну посаду в місцевому, апеляційному чи вищому спеціалізованому суді загальної юрисдикції може бути суддя відповідного суду, який особисто у встановленому законом порядку звернувся до ради судді загальних судів із письмовою заявою та подав необхідний перелік документів [19]. Перелік документів, встановлений зазначеним порядком, є невичерпним і за запитом голови ради суддів можуть бути

витребувані додаткові документи. Таке положення, з точки зору юридичної техніки, створює корупційні ризики при вирішенні зазначеного питання.

Зазначеним нормативно-правовим актом не врегульовано питання про спосіб проведення голосування, якою кількістю голосів приймається рішення, у який термін має бути розглянуто це питання або як проводиться голосування, якщо декілька суддів виявили бажання зайняти одну адміністративну посаду. Деякі із зазначених питань мають процедурний характер, а тому повинні бути врегульовані актами органу суддівського самоврядування, проте питання строків розгляду радою суддів питання про внесення подання про призначення на посаду є судоустрійним і повинно встановлюватися в Законі України “Про судоустрій і статус суддів”. Таке положення унеможливить випадки затягування розгляду документів, поданих до ради суддів, та зобов’язуватиме раду суддів оперативно реагувати на вакантні адміністративні посади в судах.

У Порядку також не встановлено вимоги до кандидатів на адміністративні посади та підстави, за яких особі може бути відмовлено в рекомендації на зайняття зазначеної посади.

Таким чином, повноваження Ради суддів загальних судів при вирішенні зазначеного питання нічим не обмежені. Рада суддів може приймати будь-яке рішення, а може навіть взагалі не розглядати пакет документів та заяву судді про рекомендацію на адміністративну посаду. Важелі законного впливу чи примусу до дій на раду суддів відсутні. А також відсутня можливість притягнення ради суддів до відповідальності за умисне зволікання з рекомендацією кандидатур. До прикладу, законодавець, визначаючи повноваження Вищої кваліфікаційної комісії про повідомлення про наявність вакантної посади, застосував термін “негайно”, що свідчить про важливість зазначеного питання та необхідність термінового його вирішення.

Відсутність регулювання зазначених вище питань унеможливорює здійснити процедуру рекомендації кандидата на посаду на загальнорівних і загальнодоступних умовах.

У Порядку підготовки документів та розгляду питань щодо призначення суддів на адміністративні посади в адміністративних судах та звільнення їх із цих посад (затв. рішенням Ради суддів адміністративних судів України 22 жовтня 2010 р. № 55) більш детально описано процедуру розгляду радою суддів питання про рекомендацію кандидата на адміністративну посаду [20]. Зокрема встановлено, що під час обговорення питання про внесення подання про призначення на адміністративну посаду члени ради з’ясовують ділові та моральні якості кандидата (кандидатів) і за результатами приймають рішення про надання рекомендації на адміністративну посаду і внесення подання або про відмову в цьому. Рада суддів адміністративних судів України впродовж трьох днів із дати прийняття рішення щодо можливості призначення кандидата на відповідну адміністративну посаду вносить відповідне подання до Верховної Ради України. У разі прийняття Радою суддів адміністративних судів України рішення про відмову кандидатів у внесенні подання до Вищої ради юстиції щодо його призначення на адміністративну посаду повинна бути запропонована інша кандидатура. У подальшому, в разі повторного виникнення цієї ж вакантної посади, суддя, якому відмовлено Радою суддів адміністративних судів України у внесенні подання до Вищої ради юстиції для обрання на адміністративну посаду, може знову претендувати на її зайняття.

Наявний порядок заповнення адміністративних посад у судах загальної юрисдикції далеко не завжди забезпечує просування на адміністративні посади суддів з належними професійними якостями. Достатньо поширеним є т.зв. “парашютаж”, коли на адміністративні посади призначаються судді, які в цьому суді раніше або взагалі не працювали, або працювали протягом незначного часу [21]. Внаслідок цього виникають і міжособистісні конфлікти в колективі судів [22; 23; 24; 25].

Якщо ставити за мету удосконалити наявні норми чинного законодавства, тоді доцільно ст. 20 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” доповнити нормами, положення яких передбачають вимогу щодо стажу роботи на посаді судді у відповідному суді, для осіб, які претендують на адміністративні посади в судах загальної юрисдикції, окрім місцевих; зменшити термін перебування на адміністративній посаді до трьох років; встановити обмеження щодо суміщення адміністративної посади в суді з виборною посадою в органах суддівського самоврядування; визначити, що суддя вважається таким, що призначений на адміністративну посаду з наступного дня після прийняття Вищою радою юстиції рішення про призначення; встановити право судді, кандидатуру якого було відхилено, претендувати на адміністративну посаду не раніше ніж через 1 рік; визначити строки виконання радою суддів та Вищою радою юстиції повноважень які стосуються призначення суддів на адміністративні посади; встановити обмеження для суддів які прагнуть займати адміністративні посади в судах, близькі родичі яких працюють на керівних посадах в органах прокуратури, СБУ, органах внутрішніх справ, якщо діяльність цих органів поширюється на територію підсудності суду.

Проте найдемократичнішим та найефективнішим способом заповнення адміністративних посад у судах слід вважати обрання суддів колективами шляхом таємного голосування на зборах суддів. Рішення слід приймати більшістю голосів від складу суду. Такий порядок унеможливить здійснення опосередкованого впливу на суддів органами влади та посадовими особами. Посада голови суду в цьому разі стане почесним виконанням обов’язку, контроль за діяльністю якого здійснюватиме колектив суду. У такому випадку більша увага буде звернена на особистість судді, його особисті якості. Суддя, працюючи в колективі, оцінюється колективом не тільки з позиції професіоналізму, а й з точки зору ставлення до людей, до колег, до працівників апарату. Це унеможливить випадки заповнення адміністративних посад суддями, які ні дня не працювали в колективі. Крім того, колектив суддів матиме можливість впливати на голову суду в разі неефективного виконання ним своїх повноважень, а не навпаки. Колективне вирішення зазначеного питання сприятиме налагодженню атмосфери спільної справи в суді. Ніхто не залишатиметься осторонь подій, які відбуваються в суді, адже цього буде вимагати контроль за діяльністю голови суду. Голова суду, в свою чергу, буде виконувати свої обов’язки гласно та за необхідності проводитиме наради з суддями, щоб отримати їх підтримку з того чи іншого рішення. Таким чином, посада голови суду буде означати головуючий на зборах, який виконує поточні функції голови суду. А управління судом фактично здійснюватимуть збори суддів. І з таких умов вплив на суддів з боку голови суду зменшиться, що стане гарантією незалежності суддів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Текст] // ВВР. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Словник іншомовних слів [Текст] / за заг. ред. О. С. Мельничука. — К. : Голов. ред-я Укр. Радянськ. енциклопедії, 1974. — 966 с.
3. Колесников, Ю. В. Занятость, безработица. Служба занятости. Толковый словарь терминов и понятий [Текст] / Ю. В. Колесников. — М. : Нива России, 1996. — 352 с.
4. Гладышев, А. Г. Основы социального управления [Текст] : учебн. пособ. / А. Г. Гладышев, В. Н. Иванов, В. И. Патрушев и др. ; под ред. В. Н. Иванова. — М. : Высшая школа, 2001. — 271 с.
5. Погребняк, В. Я. Участь органів суддівського самоврядування у вирішенні питань призначення суддів на адміністративні посади в судах (на прикладі діяльності Ради суддів господарських судів України) [Текст] / В. Я. Погребняк // Вісник господарського судочинства. — 2013. — № 3. — С. 40–44.
6. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI [Текст] // ВВР. — 2010. — № 41, № 41–42; № 43; № 44–45. — Ст. 529.

7. *Футей, Б. А.* Добір суддів Сполучених Штатів Америки за освітніми і фаховими ознаками [Текст] / Б. А. Футей // Вісник Верховного Суду України. — 2001. — № 2 (24). — С. 57–59.
8. *Бартельс, Г.-О.* Забезпечення суддівської незалежності в Німеччині [Текст] / Ганс-Отто Бартельс // Національна безпека і оборона. — 2013. — № 2–3. — С. 109–112.
9. О статусе судей в Российской Федерации : Закон Российской Федерации от 26.06.1992 г. № 3132-І [Электронный ресурс] ГАРАНТ. — URL : <http://base.garant.ru/10103670>.
10. Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР “Про судоустрій Української РСР” : Закон України від 24.02.1994 р. № 4017-ХІІ [Текст] // ВВР. — 1994. — № 26. — Ст. 24.
11. Про судоустрій України : Закон України від 07.02.2002 р. № 3018-ІІІ [Текст] // ВВР. — 2002. — № 27. — Ст. 180.
12. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 17, частини другої статті 27 Закону України “Про статус народного депутата України” (справа про гарантії діяльності народного депутата України) від 10.04.2003 р. № 1–14/2003 [Текст] // ОВУ. — 2003. — № 17. — С. 131. — Ст. 789.
13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень підпункту “а” пункту 2 статті 5, статті 8, абзаців першого, другого пункту 2 статті 23 Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”, указів Президента України “Про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю” та “Про підвищення ефективності діяльності Координаційного комітету по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю” (справа про Координаційний комітет) від 07.04.2004 р. № 1–15/2004 [Текст] // ОВУ. — 2004. — № 16. — Стор. 163. — Ст. 1122.
14. Щодо призначення суддів на адміністративні посади в судах загальної юрисдикції та звільнення з цих посад : рішення Ради суддів України від 31.05.2007 р. № 50 [Електронний ресурс] Офіційний веб-портал “Судова влада України”. — URL : <http://court.gov.ua/969076/25454r67567546>.
15. *Руденко, А. В.* Призначення суддів на адміністративні посади: проблеми та шляхи їх вирішення [Текст] / А. В. Руденко, С. А. Трофімов // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского: Серия “Юридические науки”. — Т. 22 (61). — № 2. — Симферополь, 2009. — С. 216–226.
16. *Александрова, Н. В.* Розвиток публічного права в Україні (довідь за 2009–2010 роки) [Текст] / за заг. ред. Н. В. Александровой, І. Б. Коліушка. — К. : Конус-Ю, 2011. — 726 с.
17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань судоустрою та статусу суддів : Закон України від 23.02.2014 р. № 769-18 [Текст] // Голос України. — 2014. — № 37. — 27 лютого.
18. Міжнародні стандарти незалежності суддів [Текст] : збірка документів. — К. : Поліграф-Експрес, 2008. — 87 с.
19. Як стати головою суду. РСЗС визначилася з порядком призначення на адмінпосади та звільнення з них : рішення Ради суддів загальних судів від 14.03.2013 р. № 18 // Закон і бізнес. — 2013. — № 13 (1103) [Електронний ресурс] Газета “Закон і Бізнес”. — URL : http://zib.com.ua/ua/print/15066-rishennya_radi_suddiv_zagalnih_sudiv_ukraini_vid_14032013_18.html.
20. Порядок підготовки документів та розгляду питань щодо призначення суддів на адміністративні посади в адміністративних судах та звільнення їх із цих посад, затв. Радою суддів адміністративних судів України від 22.10.2010 р. № 55 [Електронний ресурс] Вищий адміністративний суд України. — URL : http://www.vasu.gov.ua/ua/judicial_council.html?_m=publications&_t=rec&id=1606.
21. Апеляційний суд міста Києва. Керівництво [Електронний ресурс] Апеляційний суд міста Києва. — URL : <http://www.apcourtkiev.gov.ua/apcourtkiev/uk/publish/article/99050>.
22. *Степанова, О.* Здійснення правосуддя — це не шоу — бізнес, не піар, а велика відповідальність перед людьми й самим собою / О. Степанова // Закон і Бізнес. — 2012. — № 30 (1069) [Електронний ресурс] Газета “Закон і Бізнес”. — URL : http://zib.com.ua/ua/10713-ostepanova_sud_mae_buti_vidkritim_dlya_lyudey_a_pravosudnya.html.
23. Про призначення суддів : Указ Президента від 13.11.2008 р. [Текст] // Офіційний вісник Президента України. — 2008. — № 45. — Стор. 57. — Ст. 1318.

24. Про переведення суддів : Указ Президента України від 11.01.2012 р. № 7/2012 [Текст] // Офіційний вісник Президента України. — 2012. — № 2. — Стор. 8. — Ст. 91.
25. Рішення Вищої ради юстиції про призначення Степанової О. С. на посаду голови Обухівського районного суду Київської області від 07.02.2012 р. № 137/0/15-12 [Електронний ресурс] Вища рада юстиції України. — URL : http://www.vru.gov.ua/content/act/137_07.02_2012_.pdf.

Надійшла до редакції 01.03.2014

Каминская И. В. Механизм заполнения административных должностей в судах общей юрисдикции

Проводится анализ механизма назначения судей на административные должности в судах общей юрисдикции. Дается определение понятия “механизм заполнения административных должностей в судах общей юрисдикции” и определены его основные составляющие элементы. Определены основные принципы, на которых должен основываться институт назначения судей на административные должности, среди них — разделение властей, независимость суда и судей, аполитичность. Приведен международный опыт заполнения административных должностей в судах, в том числе в США, Германии, Российской Федерации. Проанализированы отечественный опыт решения кадрового вопроса в судах за время независимости нашего государства. Указано о несоответствии существующего нормативного регулирования международным документам. Анализ механизма заполнения административных должностей осуществляется с позиции обеспечения независимости судей. Отмечаются недостатки нормативно-правового регулирования указанного института судостроительства. Предложены направления совершенствования существующего механизма, что гарантирует независимость судей.

Ключевые слова: механизм заполнения административных должностей, административная должность в суде, независимость судей, гарантии независимости судей.

Kaminska, I. V. Mechanism to Fill Administrative Positions in Courts of General Jurisdiction

This article analyzes the mechanism for appointment of judges to administrative positions in courts of law. The author has provided a definition of “mechanism for filling administrative positions in courts of law” and its main components. The basic principles on which should be based Institute for the appointment of judges to administrative, including: separation of powers, independence of the judiciary and judges and apolitical have been defined. The comparative analyses of international experience of filling administrative positions in courts, including the U.S., Germany and Russia has been provided. National experience dealing with personnel issues in the courts in the time of independence has been analyzed. Discrepancy of existing regulatory control of international instruments is indicated. Analysis of the mechanism of filling administrative positions is carried out from a position to guarantee the independence of judges. The shortcomings of the legal regulation of this institution of the judiciary have been specified. Directions improving the existing mechanism to ensure judicial independence have been proposed.

Keywords: mechanism to fill administrative positions, administrative position in court, judicial independence, guarantees of judicial independence.

